

Aktuelt om internasjonale regnskapsstandarder:

Hva som skjer innenfor IFRS

Vi vil i denne utgaven av vår faste spalte gi en oversikt over den siste utviklingen innen IFRS, samtidig som vi knytter noen kommentarer til EFRAGs diskusjonsnotat om virksomhetsoverdragelser under felles kontroll og den pågående diskusjonen om bruk av IFRS i det amerikanske kapitalmarkedet.

Artikkelen er forfattet av:

Statsautorisert revisor/Cand.merc
Torkild Haugnes
Senior Manager og leder fagavdeling regnskap i Ernst & Young

Statsautorisert revisor
Erik Mamelund
Partner og fagdirektør regnskap i Ernst & Young

Formålet med denne spalten er å gi løpende oppdatering på aktuelle og sentrale IFRS-saker. Dette vil kunne være nye standarder og tolkninger, men også høringsutkast, diskusjonsnotater og relevante uttalelser gitt av regulerende myndigheter, som for eksempel Finansdepartementet, Finanstilsynet og andre standardsettere enn IASB/IFRIC, som for eksempel Norsk RegnskapsStiftelse (NRS)

Endringer ferdigstilt i 2011

IASB har vært inne i en travel periode hvor en rekke vesentlige endringer i IFRS-litteraturen har blitt gjennomført. I løpet av 2011 ferdigstilte IASB seks nye standarder (hvis du tar med de endrede IAS 27 og IAS 28) og gjorde fire endringer på eksisterende standarder. I tillegg ble en ny fortolkning utgitt. I tabellen ved siden av finner dere en oversikt over disse.

I tillegg til disse endringene har IASB tidligere gjort endringer i IFRS 7 *Finansielle instrumenter – opplysninger* og IAS 12 *Inntektsskatt* som har ikrafttredelse i 2012 for regnskapsprodusenter som benytter kalenderåret som regnskapsår. 2012 blir dermed et år med relativt få endringer, slik som 2011, mens 2013 blir et år med vesentlige endringer for en rekke foretak. Endringene som følge av IFRS 10 og IFRS 11 kan medføre vesentlige effekter på regnskapet og det er således viktig at disse effektene kommuniseres til markedet på en god måte. Det innebærer at en må forberede seg tidlig og allerede i årsregnskapet for 2011 bør de selskapene som venter å bli vesentlig berørt, omtale de forventede effektene på en fyllestgjørende måte, jf. også notekravet i IAS 8.30.

Status på IASBs høringsutkast

IASB har en rekke store prosjekter gående. Disse har vært omtalt behørig ved en rekke anledninger og vi kommenterer her bare siste utvikling.

Ny standard	Ikrafttredelsesdato IASB	Forventet godkjenning i EU
IFRS 10 – Consolidated Financial Statements	1. januar 2013	4. kv. 2012
IFRS 11 – Joint Arrangements	1. januar 2013	4. kv. 2012
IFRS 12 – Disclosure of Interests in Other Entities	1. januar 2013	4. kv. 2012
IFRS 13 – Fair Value Measurement	1. januar 2013	3. kv. 2012
IAS 27 Revised: Separate Financial Statements	1. januar 2013	4. kv. 2012
IAS 28 Revised: Investments in Associates and Joint Ventures	1. januar 2013	4. kv. 2012
Endring i standard	Ikrafttredelsesdato IASB	Forventet godkjenning i EU
IAS 1 – Amendment: Presentation of Items of Other Comprehensive Income	1. juli 2012	2. kv. 2012
IAS 19 – Amendment: Employee Benefits	1. januar 2013	2. kv. 2012
IAS 32 – Amendment: Offsetting Financial Assets and Financial Liabilities	1. januar 2014	4. kv. 2012
IFRS 7 – New disclosures – Offsetting of Financial Assets and Financial Liabilities	1. januar 2013	4. kv. 2012
Ny fortolkning	Ikrafttredelsesdato IASB	Forventet godkjenning i EU
IFRIC 20 Stripping Costs in the Production Phase of a Surface Mine	1. januar 2013	3. kv. 2012

Leieavtaler

IASB besluttet sommeren 2011 å sende ut et revidert høringsutkast på leieavtaler. Forventet tidspunkt for publisering av dette er nå andre kvartal 2012. Dette høringsutkastet har vært ventet lenge og IASB har utsatt publiseringen en rekke ganger. De siste månedene har IASB jobbet med regnskapsføringen for utleier. De viktigste endringene som følge av de siste måneders arbeid, er beregning av restverdi på utleid eiendel og regnskapsmessig

behandling ved utleie av investeringseiendommer.

IASB har foreslått at utleie av investerings eiendom ikke skal regnskapsføres i henhold til «the receivable and residual approach»-modellen. Dette gjelder uavhengig av om utleier regnskapsfører investeringseiendom til virkelig verdi eller kost. Disse utleieavtalene vil etter forslaget bli regnskapsført som operasjonelle leieavtaler hos utleier, tilsvarende dagens praksis. Høringsforslaget slik det foreligger i dag,

medfører en del utfordringer både konseptuelt og praktisk for produsentene. Det vil derfor ikke være uventet om høringsinstansene vil stille spørsmål ved hvorfor kun utleie av investeringseiendommer skal være unntatt fra de nye reglene. Utleie av investeringseiendommer er ikke vesentlig forskjellig fra annen utleie og unntaksregelen fremstår således som noe vilkårlig.

Beregning av restverdien (residual value) på utleid eiendel er noe endret. Modellen «receivable and residual approach» innebærer at utleier:

1. balansefører en fordring knyttet til retten til å motta leiebetalinger,
2. fordeler balanseført verdi av eiendelen som leies ut mellom den delen som relaterer seg til leietakers rett til bruk og den andelen som utleier sitter igjen med (restverdi), og
3. måler sum gevinst, dvs. differansen mellom virkelig verdi og balanseført verdi. Den andelen av eiendelen som er leid ut til leietaker, resultatføres umiddelbart ved oppstart av leieavtalen. Den resterende andelen anses som en utsatt inntekt.

I forhold til punkt 1 vil retten til å motta leiebetalinger (fordringen) balanseføres til nåverdien av leiebetalinger. Fordelingen av eiendelens balanseførte verdi (punkt 2) mellom den delen som leies ut og den delen som utleier sitter på, skal baseres på forholdet mellom nåverdien av leiebetalinger og virkelig verdi av eiendelen. Restverdien vil således bli regnskapsført til eiendelens balanseførte verdi fratrukket den andelen som fraregnes. Dvs. hvis nåverdien av leiebetalinger er 70 % av virkelig verdi, vil 30 % av balanseført verdi regnskapsføres som restverdi på eiendelen.

Et eksempel vil illustrere effekten:

En utleier produserer en maskin som koster 7,5 millioner kroner (MNOK) å produsere. Han inngår så en tre års leieavtale med en leietaker. Virkelig verdi av maskinen er 10 MNOK og årlig leie er fastsatt til 2,4 MNOK (etterskuddsbetalt). Utleier estimerer at maskinens virkelig verdi ved slutten av leieperioden er 4,77 MNOK. Nåverdien av leiebetalinger og forventet virkelig verdi på maskinen ved utløpet av leieperioden diskonteres med den implisitte renten i leieavtalen (omtrent 7,87 %). Nåverdien av leiebetalinger er således 6,2 MNOK og restverdien 3,8 MNOK.

Tabellen nedenfor viser beløpene som fremkommer:

Beløp i '000 NOK						
Periode	Fordring leiebeløp	Brutto restverdi	Utsatt inntekt	Restverdi	Resultatført	Mottatt vederlag
År 0	6 200	3 800	-950	2 850	-1 550	0
År 1	4 288	4 099	-950	3 149	-787	2 400
År 2	2 225	4 422	-950	3 472	-660	2 400
År 3	0	4 770	-950	3 820	-523	2 400
Sum					-3 520	7 200

Forslaget fra IASB innebærer følgende resonnering i forhold til regnskapsføringen. Den totale gevinsten på maskinen er 2,5 millioner kroner (10 mnok – 7,5 mnok). Ved inngåelse av kontrakten har utleier solgt 62 % av maskinen (6,2 mnok / 10 mnok). Det innebærer at 62 % av gevinsten skal regnskapsføres umiddelbart, dvs. 1,55 mnok (2,5 mnok x 62 %). Den resterende gevinsten er en utsatt inntekt som reduserer brutto restverdi, slik at regnskapsført restverdi blir 2,85 mnok (3,8 mnok – 0,95 mnok). Den utsatte inntekten blir ikke innregnet før en eventuelt selger maskinen eller leier maskinen ut på nytt etter endt leieperiode.

Et enkelt eksempel vil illustrere dette. Anta at maskinen i eksemplet over leies ut for en ny treårsperiode. Årlige leiebetalinger er nå 1,8 MNOK, som gir en implisitt rente på 6,47 %. Vi antar også at restverdien etter endt leieperiode er neglisjerbar, dvs. 0 og at den estimerte brutto restverdien i foregående eksempel er lik virkelig verdi.

Beløp i '000 NOK						
Periode	Fordring leiebeløp	Brutto restverdi	Utsatt inntekt	Restverdi	Resultatført	Mottatt vederlag
1.1 år 3	4 770	0	0	0	-950	0
År 4	3 279	0	0	0	-309	1 800
År 5	1 691	0	0	0	-212	1 800
År 6	0	0	0	0	-109	1 800
Sum					-1 580	5 400

Den utsatte inntekten blir da resultatført umiddelbart ved oppstart av ny leiekontrakt. Øvrige resultat-effekter i år 4 til år 6 er renteeffekter i leieavtalen. Vi ser da at en ved inngåelse av de to leiekontraktene totalt vil inntektsføre 2,5 MNOK som gevinst på oppstart av leiekontrakter (differansen mellom kostpris og virkelig verdi), og 2,6 MNOK resultatføres som renteeffekter over de seks årene leieavtalene løper.

Finansielle instrumenter

Det pågående prosjektet med finansielle instrumenter er et felles prosjekt mellom IASB og FASB. Det har vært på IASBs aktive agenda siden november 2008 og har resultert i høringsutkast på nedskrivning og sikring, en endelig standard som omhandler klassifisering og måling (IFRS 9 *Finansielle instrumenter*) og noen klargjørende endringer i IAS 32 i forhold til nettoføring. Hovedformålet med prosjektet er å forenkle, forbedre og konvergere regnskapsføringen av finansielle instrumenter mellom IFRS og USGAAP. Hvorvidt IASB virkelig klarer å forenkle regnskapsføringen knyttet til finansielle instrumenter, gjensstår å se.

I desember 2011 endret IASB ikrafttredelsestidspunktet for IFRS 9 fra 1. januar 2013 til 1. januar 2015, med tillatt tidliganvendelse. Det vil ikke være krav om omarbeidelse av sammenligningstall, men IASB har inkludert krav om noteopplysninger i forbindelse med overgangen fra IAS 39 til IFRS 9. Disse nye notekravene vil være påkrevd avhengig av datoen for implementering og hvorvidt foretaket velger å endre sammenligningstallene eller ikke.

Reglene for nedskrivning begynner å ta form og IASB har foreslått en forventet tapsmodell med tre kategorier («three bucket modell»), som har blitt videreutviklet i løpet av høsten 2011. Det veiledende prinsippet i modellen er å reflektere det generelle mønsteret

Regnskap

i forringelsen av kredittkvalitet på finansielle eiendeler basert på forventet tap. Nedskrivningsmodellen til IASB innebærer at alle finansielle eiendeler klassifiseres i «bucket 1» ved førstegangs innregning. Dette gjelder imidlertid ikke for finansielle eiendeler («purchased financial assets») med en eksplisitt forventning om kreditttap på kjøpstidspunktet. Disse vil bli direkte klassifisert i «bucket 2» eller «bucket 3». I «bucket 1» gjøres det så en vurdering av forventet tap de nærmeste 12 månedene, både individuelt og gruppevis. De finansielle eiendelene vil så bli flyttet fra «bucket 1» dersom følgende to kriterier er oppfylt:

1. Det har oppstått mer enn en uvesentlig forringelse av kredittkvaliteten siden den initiale regnskapsføringen, og
2. sannsynligheten for mislighold er slik at det er «at least reasonably possible» at kontantstrømmen ikke kan inndrives.

Havner den finansielle eiendelen utenfor «bucket 1», så skal forventet tap estimeres for eiendelens gjenværende levetid. Avhengig av om vurderingen gjøres på gruppenivå eller individuelt nivå, vil de finansielle eiendelene havne i «bucket 2» eller i «bucket 3», se figur.

IASB har bedt staff om å utvikle eksempler for å klargjøre hva som menes med «reasonably possible». Det ventes at denne veiledningen vil være klar når nytt høringsutkast ventelig publiseres i løpet av andre kvartal 2012.

Alle finansielle eiendeler klassifiseres initialt i Bucket 1, uavhengig av kredittkvalitet

	Bucket 1	Bucket 2	Bucket 3
Definisjon	Ingen eller uvesentlig forringelse av kredittkvalitet siden initial regnskapsføring	Det har oppstått mer enn uvesentlig forringelse av kredittkvaliteten siden initial regnskapsføring og det er minst «reasonably possible» at kontantstrømmen ikke kan inndrives	Det har oppstått mer enn uvesentlig forringelse av kredittkvaliteten siden initial regnskapsføring og det er minst «reasonably possible» at kontantstrømmen ikke kan inndrives
Periode	12 måneders forventet tap	Forventet tap i gjenværende levetid	Forventet tap i gjenværende levetid
Vurderingsgrunnlag	Gruppe eller individuelt	Gruppe	Individuelt

IASB jobber også med regnskapsføringen av sikring. Her er det ventet at det vil bli publisert et utkast til endelig standard i løpet av første kvartal 2012 og endelig standard i andre kvartal. IASB var ferdig med sine vurderinger knyttet til regnskapsmessig sikring tidlig høsten 2011 og det har således ikke skjedd noe nytt i dette prosjektet siden den tid. IASB jobber imidlertid videre med prosjektet for makrosikring og forventer å publisere et separat høringsutkast i andre halvdel av 2012.

Status i USA og nylige uttalelser fra SEC

Basert på uttalelser gjennom høsten 2011 er det mye som tyder på at det er økt støtte i USA for å beholde US GAAP, men samtidig basere utviklingen av fremtidige standarder på IFRS. Som en del av sin arbeidsplan for å vurdere hvorvidt IFRS skal innarbeides i den amerikanske regnskapsrapporteringen har SEC publisert to publikasjoner. Den ene er en analyse av praksis innenfor IFRS og den andre en sammenligning mellom IFRS og US GAAP.

Gjennom praksisanalysen avdekket SEC enkelte svakheter i IFRS-rapporteringen, spesielt knyttet til beskrivelsen av regnskapsprinsipper, som var for generelle, og uensartet praksis mellom land og industrier. Etter SECs syn var svakheterne av en slik karakter at de vanskeliggjør sammenligning mellom selskaper. I forhold til sammenligning mellom IFRS og US GAAP, fremstår det som uklart for SEC om IASB og FASB klarer å konvergere IFRS og US GAAP på områder som finansielle instrumenter og forsikring på en tilstrekkelig måte. De uttaler også at de pågående felles prosjektene mellom IASB og FASB vil være viktige fakto-

rer i SECs beslutningsgrunnlag for om IFRS kan implementeres i USA.

SEC har også uttalt at det er viktigere at det etableres et sterkt og varende rammeverk for regnskapsrapportering enn tidspunktet for IFRS-implementering. I tillegg er det viktig for SEC å ha muligheten til å ekskludere enkelte deler av IFRS-regelverket. En slik «carve out»-mulighet er selvfølgelig problematisk i forhold til å få ett sett med globale regnskapsstandarder. Omfattende «carve outs» fra SEC vil svekke IFRS betraktelig og ventelig medføre en rekke «carve outs» fra andre stormakter verden over.

Det er således mye som tyder på at IFRS ikke kommer til å erstatte US GAAP med det første.

EFRAG og virksomhetsoverdragelser under felles kontroll

EFRAG engasjerer seg også sterkt i utviklingen av IFRS og har blant annet tatt initiativet til et diskusjonsnotat om virksomhetssammenslutninger under felles kontroll. Virksomhetssammenslutninger under felles kontroll er i dag et uregulert område innenfor IFRS (delvis også under norsk god regnskapskikk) og behovet for autoritativ veiledning er stort. Diskusjonsnotatet inneholder på langt nær alle de elementene som vi savner veiledning på og er således mangelfull, men det er like fullt et steg på veien til veiledning på området. EFRAG har satt høringsfrist på diskusjonsnotatet til 30. april 2012.

Diskusjonsnotatet diskuterer ikke regnskapsføringen i selskapsregnskapet og forholder seg kun til konsernregnskapet. Tre synspunkter er beskrevet, 1) bruk av IFRS 3 med enkelte varianter innenfor dette synet, 2) IFRS 3 kan aldri legges til grunn og avhengig av brukerne vil enten «fresh start accounting» eller kontinuitetsverdier sannsynligvis gi mer relevant informasjon, og 3) måle- og innregningsprinsippene bør være drevet av hvordan transaksjonen påvirker beslutningen til brukerne, noe som kan medføre en regnskapsføring i tråd med alternativ 1) eller 2).

Det er positivt at EFRAG, med bidrag fra nasjonale standardsettere, bidrar i utviklingen av IFRS. Det hadde imidlertid vært veldig ønskelig om de hadde kommet noe lenger i sitt arbeid før et diskusjonsnotat ble publisert for høringskommentarer. Risikoen er en massiv negativ tilbakemelding, med den følge at en ikke ser muligheten for videreutvikling av det arbeidet som er nedlagt og at en dermed må starte på nytt.